

Vlaams
Parlement

stuk **1939** (2012-2013) – Nr. 1
ingediend op 7 maart 2013 (2012-2013)

Conceptnota voor nieuwe regelgeving

van de heer Eric Van Rompuy, mevrouw Griet Smaers en
de heer Koen Van den Heuvel

over de centralisatie van financiële overschotten
en de centralisatie van ontleningen bij de
Vlaamse overheid en instellingen

De vraag moet worden gesteld of de Vlaamse overheid voldoende efficiënt optreedt met betrekking tot beleggen en ontlenen van financiële middelen.

Onder meer de recente discussies over volksleningen, projectobligaties, de invoering van verplicht schatkistbankieren voor lokale overheden in Nederland¹ en het moeilijker/duurder worden van langetermijnontleningen bij banken ingevolge de Basel III-richtlijnen met betrekking tot solvabiliteit, liquiditeit en risicobeheersing maken het noodzakelijk om courante praktijken grondig te heroverwegen².

Er bestaat al geruime tijd een centraal kasbeheer. Bij het beheer van de financiële middelen van de Vlaamse overheid wordt een onderscheid gemaakt tussen twee kassen:

1. de kas van de entiteiten die tot de rechtspersoon van de Vlaamse Gemeenschap behoren (departementen, intern verzelfstandigde agentschappen (IVA's) zonder rechtspersoonlijkheid) – vroeger gekend als het ministerie van de Vlaamse Gemeenschap (MVG) en de Diensten met Afzonderlijk Beheer (DAB's);
2. de kas van het Centraal Financieringsorgaan (CFO), waartoe alle IVA's met rechtspersoonlijkheid en extern verzelfstandigde agentschappen (EVA's) van publiekrechtelijke vorm aangesloten zijn.

Er vallen echter nogal wat instellingen buiten het CFO, zoals onder meer het Grondfonds, het Toekomstfonds, de Beheersmaatschappij Antwerpen Mobiel (BAM), Gigant, de ParticipatieMaatschappij Vlaanderen (PMV), de Vlaamse Participatiemaatschappij (VPM), de Vlaamse Milieuholding (VMH) en het Vlaams Parlement. Voor entiteiten buiten de consolidatiekring lijkt het aangewezen om een vrijwillige toetreding tot de cash-pooling te voorzien, aangezien de beheersautonomie van de raad van bestuur van de instelling een wezenlijke voorwaarde is om als entiteit buiten de consolidatiekring geklasseerd te blijven.

Her en der zijn er instellingen, zoals onder meer het Toekomstfonds, Gigant, en de vzw Egalisatiefonds voor de Responsabiliseringsbijdrage van de Vlaamse Gemeenschap – Vlaams Pensioenfonds, die ook financiële activa beheren. Wat is de zin van die beheersinstrumenten die allemaal kosten met zich meebrengen? Wat ooit is opgericht, wordt nooit meer afgeschaft. Sommige instellingen hebben een logica van voor de tijd toen consolidatie de regel was (zoals vzw Egalisatiefonds Responsabiliseringsbijdrage van de Vlaamse Gemeenschap – Vlaams Pensioenfonds. Het Toekomstfonds stamt uit een tijdperk toen vorderingenoverschotten 'gewoon waren' en de nultschuld om de hoek loerde. Moet Giga-echt echt over eigen kapitaal beschikken en moet die 300 miljoen volstort zijn? Daarover heeft onder meer het Rekenhof al kritische bedenkingen geuit³.

¹ "In 2013 zullen alle provincies, gemeenten, waterschappen en gemeenschappelijke regelingen verplicht worden om hun tegoeden aan te houden in de Nederlandse schatkist (het zogeheten schatkistbankieren). Omdat er momenteel veel onrust is op de financiële markten over de schuldbelastingen van overheden, is het verstandig om de overheidsschuld te verlagen en de risico's die overheden lopen via beleggingen te minimaliseren. Schatkistbankieren zal hieraan bijdragen. Als decentrale overheden hun tegoeden aanhouden in de Nederlandse schatkist, dan betekent dat immers dat de Nederlandse staat minder geld zal hoeven te lenen op de financiële markten. Hierdoor zal de overheidsschuld dalen.

De decentrale overheden zullen een marktconforme rentevergoeding ontvangen over de tegoeden die ze aanhouden in de Nederlandse schatkist. Op dit moment houden decentrale overheden hun tegoeden nog aan bij financiële instellingen, in beleggingsfondsen en in buitenlandse staatsobligaties. Dit is over het algemeen risicovoller dan schatkistbankieren. Daarom draagt schatkistbankieren bij aan het schokbestendiger maken van de overheidsbegroting. Omdat er sprake is van een lager risico, zullen decentrale overheden, afhankelijk van de omvang en het risicoprofiel van de huidige beleggingsportefeuille, de rente-inkomsten uit beleggingen zien afnemen." Bron: Miljoenennota 2013.

² Zie onder meer het antwoord op de schriftelijke vraag nr. 38 van Lode Vereeck aan Philippe Muyters van 15 oktober 2012 over langetermijnfinanciering Vlaamse overheid.

³ Zie: Rekeningenboek over 2010 (*Parl. St.* VI.Parl. 2011-12, nr. 36/1).

Sommige Vlaamse openbare instellingen kunnen op decretale basis de machtiging verkrijgen leningen met gewest- of gemeenschapswaarborg aan te gaan tot een vooropgesteld maximum, bepaald door de bevoegde Vlaamse voogdijminister(s). Voor het toekennen van de waarborg is het akkoord vereist van de Vlaamse minister bevoegd voor financiën. De dienst kas-, schuld- en waarborgbeheer (Departement Financiën en Begroting) staat in voor de evaluatie van de leningsofferten, de toewijzing van de meest voordelige regelmatige offerte en het opstellen van ministerieel besluit. De financiering van onder meer de Vlaamse Maatschappij voor Sociaal Wonen (VMSW) en het Vlaams Woningfonds (VWF) gebeurt door (gewaarborgde) langetermijnontleningen bij banken.

Bij de financiering van erkende kredietmaatschappijen en het deel van investeringen dat de scholen voor hun rekening nemen, duiken ondanks de gewestwaarborg nieuwe problemen op. De banken, zich beroepend op de BIS III-reglementering, eisen hogere marges en zijn weigerachtig tegenover lange looptijden.

Waarschijnlijk kunnen via centralisatie van ontleningen en het gebruik van marktinstrumenten in plaats van bankleningen betere voorwaarden worden bedongen. Bij het doorlenen van die middelen aan de betrokken instelling loopt de Vlaamse overheid een debiteurenrisico op die instellingen, maar door het verlenen van een waarborg is dat uiteraard ook het geval.

De centralisatie van financiële knowhow en onderhandelingsmacht zal waarschijnlijk besparingen op apparaatskosten opleveren. Het gevolg van de veranderingen op de bancaire en financiële markten maken dat de Vlaamse overheid zelf meer een bankrol zal moeten vervullen.

Eric VAN ROMPUY

Griet SMAERS

Koen VAN DEN HEUVEL